

Bruxelles, 15 iunie 2026
(OR. en)

10123/1/26
REV 1 (bg,cs,da,de,el,es,et,fi,fr,hr,hu,it,lt,lv,
mt,nl,pl,pt,ro,sk,sl,sv)

ECOFIN 732
UEM 210
SOC 320
EMPL 149
COMPET 679
ENV 622
EDUC 204
ENER 321
JAI 733
GENDER 60
JEUN 101
SAN 397
ECB
EIB

NOTĂ DE ÎNȘOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	3 iunie 2026
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	COM(2026) 207 final
Subiect:	Recomandare de RECOMANDARE A CONSILIULUI privind politicile economice, sociale, de ocupare a forței de muncă, structurale și bugetare ale Irlandei

---

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2026) 207 final.

Anexă: COM(2026) 207 final

Bruxelles, 3.6.2026
COM(2026) 207 final

Recomandare de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

**privind politicile economice, sociale, de ocupare a forței de muncă, structurale și
bugetare ale Irlandei**

{SWD(2026) 207 final}

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind politicile economice, sociale, de ocupare a forței de muncă, structurale și bugetare ale Irlandei

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului ⁽¹⁾, în special articolul 3 alineatul (3),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

- (1) Regulamentul (UE) 2024/1263 precizează obiectivele cadrului de guvernanță economică, care constau în promovarea unor finanțe publice solide și sustenabile, a unei creșteri durabile și favorabile incluziunii și a rezilienței prin intermediul reformelor și al investițiilor, precum și în prevenirea deficitelor excesive. Regulamentul menționat prevede obligația Consiliului și a Comisiei de a asigura o supraveghere multilaterală în contextul semestrului european, în conformitate cu obiectivele și cerințele prevăzute în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Semestrul european presupune, în special, formularea și supravegherea punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări.
- (2) La 16 iulie 2025, Comisia a adoptat propunerea de regulament de instituire a Fondului european pentru coeziune economică, socială și teritorială, agricultură și zone rurale, pescuit și afaceri maritime, prosperitate și securitate pentru perioada 2028-2034 și de modificare a Regulamentului (UE) 2023/955 și a Regulamentului (UE, Euratom) 2024/2509 ⁽²⁾. Propunerea urmărește să sporească eficacitatea finanțării din partea

---

(1) Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului (JO L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

(2) Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului european pentru coeziune economică, socială și teritorială, agricultură și zone rurale, pescuit și afaceri maritime,

Uniunii prin reducerea fragmentării arhitecturii financiare și să sprijine statele membre în coordonarea politicii lor economice, în concordanță cu articolul 175 din TFUE.

- (3) La 25 noiembrie 2025, Comisia a adoptat un aviz privind proiectul de plan bugetar pentru 2026 al Irlandei. La aceeași dată, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011, Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2026, în care nu a identificat Irlanda ca fiind unul dintre statele membre pentru care va fi necesar un bilanț aprofundat. Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro, o recomandare de recomandare a Consiliului privind capitalul uman în Uniunea Europeană și o propunere de raport comun pentru 2026 privind ocuparea forței de muncă, în care se analizează punerea în aplicare a orientărilor pentru politicile de ocupare a forței de muncă și a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale. Consiliul a adoptat Recomandarea privind politica economică a zonei euro ⁽³⁾ la 21 aprilie 2026 și Raportul comun privind ocuparea forței de muncă și recomandarea referitoare la capitalul uman în Uniunea Europeană la 9 martie 2026.
- (4) La 29 ianuarie 2025, Comisia a publicat Busola pentru competitivitate, un cadru strategic care urmărește să stimuleze competitivitatea la nivel mondial a Uniunii în următorii cinci ani. În acest document sunt identificate cele trei imperitive de transformare în materie de inovare, decarbonizare și competitivitate, precum și securitatea ca piloni esențiali pentru o creștere economică durabilă. Semestrul european este aliniat la Busola pentru competitivitate, ceea ce asigură faptul că politicile economice ale statelor membre sunt coerente cu obiectivele strategice ale Comisiei, creând o abordare unificată a guvernancei economice care promovează creșterea durabilă, inovarea și reziliența în întreaga Uniune.
- (5) În 2026, semestrul european pentru coordonarea politicilor economice continuă să se desfășoare în paralel cu etapa finală a punerii în aplicare a Mecanismului de redresare și reziliență (MRR) ⁽⁴⁾. Planurile de redresare și reziliență (PNRR), împreună cu finanțarea oferită în cadrul politicii de coeziune, au fost esențiale pentru realizarea priorităților de politică ale semestrului european, deoarece planurile trebuiau să abordeze în mod eficace toate provocările sau o parte semnificativă a provocărilor identificate în recomandările relevante specifice fiecărei țări emise în ciclurile recente, iar programele finanțate prin politica europeană de coeziune trebuiau să țină seama de recomandările specifice fiecărei țări. Pe măsură ce MRR se apropie de sfârșitul duratei sale de viață, rămâne esențial să se asigure continuitatea reformelor și a investițiilor sprijinite și puse în aplicare în cadrul MRR, în special a celor care contribuie la abordarea provocărilor identificate în recomandările specifice fiecărei țări.
- (6) La data de 3 iunie 2026, Comisia a publicat raportul de țară din 2026 pentru Irlanda. În acesta, s-au evaluat progresele realizate de Irlanda în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor relevante specifice acestei țări și s-a făcut bilanțul implementării de către Irlanda a PNRR. Pe baza analizei respective, raportul de țară a identificat cele mai presante provocări cu care se confruntă Irlanda. De asemenea, raportul de țară a evaluat progresele realizate de Irlanda în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului

---

prosperitate și securitate pentru perioada 2028-2034 și de modificare a Regulamentului (UE) 2023/955 și a Regulamentului (UE, Euratom) 2024/2509 - COM(2025) 565 final. Regulamentul propus face în prezent obiectul negocierilor cu colegiutorii.

⁽³⁾ JO C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

⁽⁴⁾ Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

europăan al drepturilor sociale și îndeplinirea obiectivelor principale ale Uniunii în materie de ocupare a forței de muncă, de competențe și de reducere a sărăciei, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite.

- (7) La 10 martie 2026, Consiliul a adoptat, pe baza evaluării și a recomandării Comisiei, o recomandare de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu din ianuarie 2026 al Irlandei ⁽⁵⁾. Planul, prezentat în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2024/1263, acoperă perioada 2026-2030 și stabilește o constrângere bugetară sub forma unei rate maxime de creștere a cheltuielilor nete pe o perioadă de cinci ani. Consiliul a recomandat următoarele rate maxime de creștere a cheltuielilor nete: 6,6 % în 2026, 6,0 % în 2027, 7,6 % în 2028, 6,7 % în 2029 și 6,4 % în 2030, ceea ce corespunde ratelor maxime cumulate de creștere calculate prin raportare la 2024: 16,5 % în 2026, 23,5 % în 2027, 32,9 % în 2028, 41,7 % în 2029 și 50,9 % în 2030. Această recomandare a înlocuit recomandarea din 21 ianuarie 2025 ⁽⁶⁾. Cu toate acestea, ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete stabilite în recomandare pentru anul 2025, și anume 5,1 % anual și 15,4 % cumulativ în raport cu anul de referință 2023, rămân relevante pentru evaluarea conformității până în 2025 inclusiv.
- (8) Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și repercusiunile acestuia constituie o provocare existențială pentru Uniunea Europeană. Comisia a invitat statele membre să solicite activarea clauzei derogatorii naționale prevăzute în Pactul de stabilitate și de creștere, în mod coordonat, pentru a sprijini eforturile UE de obținere a unei creșteri rapide și semnificative a cheltuielilor pentru apărare, iar această propunere a fost salutăată de Consiliul European reunit la 6 martie 2025 ⁽⁷⁾. Statele membre pot solicita în continuare activarea clauzei derogatorii naționale în orice moment până în 2028, dacă îndeplinesc criteriile stabilite la articolul 26 din Regulamentul (UE) 2024/1263.
- (9) La 30 aprilie 2026, Irlanda și-a prezentat raportul anual pe 2026 privind progresele înregistrate ⁽⁸⁾ referitor la respectarea ratelor maxime de creștere recomandate ale cheltuielilor nete și la punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor care răspund principalelor provocări identificate în recomandările specifice fiecărei țări din cadrul semestrului european. Raportul anual privind progresele înregistrate reflectă, de asemenea, raportarea bianuală efectuată de Irlanda cu privire la progresele realizate în ceea ce privește implementarea planului său de redresare și reziliență în conformitate cu articolul 27 din Regulamentul (UE) 2021/241.
- (10) Creșterea PIB-ului real în 2025 a fost de 12,3 %, iar inflația IAPC a fost de 2,1 %. În previziunile Comisiei din primăvara anului 2026, se estimează că PIB-ul real va scădea cu 1,2 % în 2026 și va crește cu 3,4 % în 2027, iar inflația IAPC va fi de 3,5 % în 2026 și de 2,6 % în 2027.

⁽⁵⁾ Recomandarea Consiliului din 10 martie 2026 de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Irlandei (JO C, C/2026/1812, 20.3.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1812/oj>).

⁽⁶⁾ Recomandarea Consiliului din 21 ianuarie 2025 de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Irlandei (JO C, C/2025/667, 10.2.2025, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/667/oj>).

⁽⁷⁾ Comunicarea Comisiei intitulată „Integrarea unei creșteri a cheltuielilor pentru apărare în cadrul Pactului de stabilitate și de creștere”, Bruxelles, 19.3.2025, C(2025) 2000 final.

⁽⁸⁾ Rapoartele anuale pe 2026 privind progresele înregistrate sunt disponibile la adresa: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

- (11) Pe baza datelor furnizate de Eurostat ⁽⁹⁾, excedentul public al Irlandei a scăzut de la 4,1 % din PIB în 2024 la 1,8 % din PIB în 2025. Scăderea excedentului în 2025 reflectă în principal absența veniturilor punctuale semnificative înregistrate în 2024. Pe baza măsurilor de politică cunoscute până la data-limită a prezentei analize, previziunile Comisiei din primăvara anului 2026 estimează un excedent de 1,4 % din PIB în 2026 și de 1,2 % din PIB în 2027. Scăderea excedentului în 2026 și 2027 reflectă în principal o moderare a creșterii veniturilor și creșteri puternice preconizate ale cheltuielilor cu salariile din sectorul public, prestațiile sociale și investițiile publice.
- (12) Pe baza estimărilor Comisiei, orientarea fiscal-bugetară ⁽¹⁰⁾, care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, a fost în mare măsură neutră în 2025. Se preconizează că aceasta va rămâne, în linii mari, neutră atât în 2026, cât și în 2027.
- (13) Din datele furnizate de Eurostat ⁽¹¹⁾ reiese că deficitul public al Irlandei a scăzut de la 38,3 % din PIB la sfârșitul anului 2024 la 32,9 % din PIB la sfârșitul anului 2025. Scăderea ponderii datoriei în 2025 reflectă în principal o creștere reală puternică a economiei și excedentul bugetar obținut. Pe baza măsurilor de politică cunoscute la data-limită a prezentei analize, previziunile Comisiei din primăvara anului 2026 estimează că ponderea datoriei în PIB va scădea la 32,4 % până la sfârșitul anului 2026 și va continua să scadă, urmând să fie de 31,6 % până la sfârșitul anului 2027.
- (14) Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2026, cheltuielile publice totale pentru apărare în Irlanda s-au ridicat la 0,2 % din PIB în 2025 și se estimează că vor rămâne la același nivel în 2026.
- (15) Uniunea se confruntă în continuare cu riscuri de întreruperi ale aprovizionării cu energie și de volatilitate ridicată a prețurilor, exacerbate de tensiunile geopolitice care afectează piețele mondiale ale petrolului și gazelor. Experiența dobândită în urma crizei energetice din perioada 2022-2023 a arătat că măsurile ample și neșintite implică costuri bugetare mari și sunt ineficiente din punct de vedere social și economic. De la izbucnirea războiului în Orientul Mijlociu în februarie 2026, Irlanda a adoptat măsuri de politică bugetară pentru a atenua impactul prețurilor ridicate la energie asupra gospodăriilor și companiilor ⁽¹²⁾. Printre acestea se numără o reducere neșintită a accizelor și a taxei aplicate de Agenția Națională a Rezervelor de Petrol (NORA) până în iulie 2026, o amânare a creșterii taxei pe carbon până în octombrie 2026, subvenții specifice pentru sectorul transporturilor până în mai 2026 și pentru sectorul agricol până în iulie 2026, precum și transferuri sociale specifice către gospodăriile cu venituri mici în aprilie 2026. Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2026, costul bugetar al acestor măsuri ar urma să fie de 0,1 % din PIB în 2026. Potrivit estimărilor Comisiei, dacă aceste măsuri vor rămâne în vigoare până la sfârșitul anului 2026, costul lor bugetar se va ridica la 0,3 % din PIB în 2026.

⁽⁹⁾ Euroindicatorii Eurostat, 22 aprilie 2026.

⁽¹⁰⁾ Orientarea fiscal-bugetară este definită ca o măsură a variației anuale a poziției bugetare subiacente a administrației publice. Scopul său este de a evalua impulsul economic generat de politicile bugetare, atât cele finanțate la nivel național, cât și cele finanțate din bugetul UE. Orientarea fiscal-bugetară este măsurată ca diferența dintre (i) creșterea potențială pe termen mediu și (ii) variația cheltuielilor primare, fără măsurile discreționare privind veniturile și incluzând cheltuielile finanțate printr-un sprijin nerambursabil (granturi) din Mecanismul de redresare și reziliență și din alte fonduri ale Uniunii.

⁽¹¹⁾ Euroindicatorii Eurostat, 22 aprilie 2026.

⁽¹²⁾ Acest lucru reflectă situația de la data-limită a previziunilor Comisiei din primăvara anului 2026 (4 mai 2026).

- (16) Pe baza calculelor Comisiei, cheltuielile nete ale Irlandei au crescut cu 6,7 % în 2025 și cu 15 %, cumulativ, în 2024 și 2025. Creșterea cheltuielilor nete în 2025 depășește rata maximă de creștere recomandată de Consiliu în ianuarie 2025, ceea ce corespunde unei abateri puțin peste 0,3 % din PIB în termeni anuali. Dacă se iau în considerare împreună anii 2024 și 2025, rata de creștere cumulativă a cheltuielilor este sub rata maximă de creștere recomandată. În același timp, după cum s-a menționat, poziția bugetară pentru 2025 a fost excedentară, iar datoria publică s-a situat sub 60 % din PIB.
- (17) Pe baza calculelor Comisiei, se preconizează o creștere a cheltuielilor nete ale Irlandei cu 6,1 % în 2026 și, cumulativ, cu 13,2 % în 2025 și 2026. Creșterea preconizată a cheltuielilor nete în 2026 se situează sub rata maximă de creștere recomandată de Consiliu în martie 2026. Dacă se iau în considerare împreună anii 2025 și 2026, rata proiectată de creștere cumulativă a cheltuielilor nete este, de asemenea, inferioară ratei maxime de creștere recomandate.
- (18) Dependența veniturilor publice ale Irlandei de impozitul pe profit al întreprinderilor multinaționale cu capital străin continuă să prezinte riscuri pentru stabilitatea finanțelor publice. Veniturile deosebit de ridicate din impozitul pe profit provin de la un număr relativ mic de întreprinderi mari din sectoarele farmaceutic și TIC și se estimează că o parte substanțială a veniturilor sunt excepționale, adică depășesc nivelul explicabil prin activitatea economică internă. Prin urmare, veniturile din impozitul pe profit ar putea fi puternic influențate de evoluțiile internaționale, cum ar fi schimbările care afectează comerțul mondial și mediul fiscal. Riscurile legate de impozitul pe profit sunt agravate de interconexiunile dintre bazele de impozitare ale impozitului pe profit și impozitului pe veniturile persoanelor fizice, întrucât întreprinderile multinaționale cu capital străin sunt, de asemenea, contribuitori esențiali la veniturile salariale și, ulterior, la veniturile din impozitul pe venit. Pentru a atenua riscurile bugetare, Irlanda direcționează o parte din veniturile sale excepționale către Fondul pentru viitorul Irlandei și Fondul pentru infrastructură, climă și natură în vederea constituirii unor rezerve bugetare. Cu toate acestea, majoritatea veniturilor excepționale rămase trebuie să fie cheltuite în conformitate cu Planul bugetar-structural pe termen mediu al Irlandei. Pentru a reduce dependența bugetului de venituri care ar putea fi incerte, Irlanda ar avea de câștigat dacă și-ar diversifica sursele de venituri bugetare.
- (19) Persistă riscurile legate de sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice în domeniul asistenței medicale. Cheltuielile pentru sănătate din Irlanda continuă să fie printre cele mai ridicate din UE, deși populația sa este relativ tânără și sănătoasă. Ineficiențele structurale, cum ar fi dependența puternică a sistemului de servicii medicale spitalicești costisitoare și accesibilitatea limitată a asistenței medicale primare, prezintă un risc pentru sustenabilitatea finanțelor publice. Aceste riscuri sunt exacerbate de presiunile tot mai mari exercitate de cerere din cauza îmbătrânirii populației. Irlanda pune în aplicare măsuri de limitare a costurilor în domeniul asistenței medicale prin intermediul Grupului operativ pentru productivitate și economii; cu toate acestea, până acum majoritatea rezultatelor nu sunt permanente și nu au împiedicat depășirea bugetului în domeniul sănătății în 2025. În plus, sunt necesare măsuri de politică pentru a accelera tranziția către accesul universal la asistență medicală primară, abordând totodată constrângerile în materie de infrastructură și penuria de medici. Irlanda pune în aplicare reforme pentru descentralizarea furnizării de asistență medicală, însă progresele înregistrate în ceea ce privește extinderea eligibilității și îmbunătățirea accesibilității generale a asistenței medicale primare publice au fost limitate.
- (20) Implicarea sistematică, substanțială și în timp util a autorităților locale și regionale, a partenerilor sociali, a societății civile și a altor părți interesate relevante rămâne

esențială pentru a asigura asumarea pe scară largă a reformelor și implementarea cu succes a instrumentelor de finanțare ale Uniunii, precum și în contextul semestrului european.

- (21) În Irlanda, punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune, care includ sprijin din Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Fondul pentru o tranziție justă (FTJ) și Fondul social european Plus (FSE+), se situează peste ritmul mediu la nivelul UE, atât în ceea ce privește selecția proiectelor, cât și plățile. Este important să se mențină ritmul actual, maximizându-se totodată impactul investițiilor pe teren. Irlanda ia deja măsuri în cadrul programelor sale din cadrul politicii de coeziune pentru a stimula competitivitatea și creșterea economică. În același timp, Irlanda trebuie să accelereze punerea în aplicare a Fondului pentru o tranziție justă, deoarece resursele trebuie plătite până la sfârșitul anului 2026. Este esențial să se asigure implementarea rapidă și eficace a noilor investiții identificate de Irlanda în evaluarea la jumătatea perioadei a fondurilor politicii de coeziune, în special a investițiilor legate de cele cinci priorități prevăzute în Regulamentul privind evaluarea la jumătatea perioadei ⁽¹³⁾.
- (22) Irlanda se confruntă cu mai multe provocări legate de productivitatea economiei interne, de creșterea finanțării pentru întreprinderi, de investițiile directe de retail limitate, de dependența de combustibilii fosili, de creșterea cererii din partea marilor utilizatori de energie, de infrastructura energetică, de eficiența energetică, de transportul public durabil și de disponibilitatea infrastructurii de încărcare electrică. Irlanda se confruntă, de asemenea, cu provocări în ceea ce privește punerea în aplicare a practicilor agricole durabile, deficiențele care afectează calitatea apei, scurgerile de apă și epurarea apelor uzate, precum și cu progrese limitate în ceea ce privește indicatorii de circularitate pentru păstrarea valorii materialelor în economia internă. În cele din urmă, Irlanda se confruntă cu provocări în ceea ce privește lipsa de adăpost și locuințele sociale la prețuri accesibile, constrângerile în materie de capacitate cu care se confruntă autoritățile locale pentru a realiza proiecte de locuințe și constrângerile din sectorul construcțiilor rezidențiale, precum și în ceea ce privește piața forței de muncă și incluziunea socială a persoanelor cu handicap și a părinților unici susținători ai familiei monoparentale.
- (23) Productivitatea globală solidă a Irlandei este determinată în mare măsură de întreprinderile multinaționale străine, în timp ce productivitatea întreprinderilor naționale – în principal IMM-uri – este în urma întreprinderilor multinaționale străine și a întreprinderilor similare din UE. Consolidarea capacității interne de inovare este esențială pentru construirea unei economii mai echilibrate și mai reziliente, care este deosebit de importantă într-un peisaj mondial în continuă evoluție. Cheltuielile publice pentru cercetare și dezvoltare (CD) din Irlanda sunt printre cele mai scăzute din UE, reprezentând doar 0,2 % din PIB [0,4 % din VNB* ⁽¹⁴⁾], CD privată fiind concentrată în mare măsură în întreprinderile cu capital străin, în timp ce IMM-urile naționale nu investesc suficient. Creditele fiscale rămân principalul instrument de sprijin public pentru CD privată în Irlanda. Deși acestea reprezintă un instrument important, creșterea finanțării directe pentru cercetare și inovare ar răspunde mai bine nevoilor IMM-urilor irlandeze. Planul național de dezvoltare revizuit și Planul de acțiune privind competitivitatea și productivitatea, publicat recent, prevăd creșterea finanțării și a sprijinului pentru cercetarea, dezvoltarea și inovarea private și publice. Cu toate acestea,

---

⁽¹³⁾ Regulamentul (UE) 2025/1914 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 septembrie 2025 de modificare a Regulamentelor (UE) 2021/1058 și (UE) 2021/1056 în ceea ce privește măsuri specifice de abordare a provocărilor strategice în contextul evaluării intermediare.

⁽¹⁴⁾ Venitul național brut modificat (VNB*) exclude efectele globalizării și reflectă standardele de venit ale rezidenților irlandezi cu mai multă acuratețe decât PIB-ul.

punerea în aplicare integrală și la timp, împreună cu creșterea susținută a investițiilor, sunt esențiale pentru consolidarea capacității interne de inovare a Irlandei.

- (24) Deși investițiile cu capital de risc sunt, în linii mari, în concordanță cu media UE, fondurile irlandeze cu capital de risc sunt, de regulă, mai mici în comparație cu cele europene, ceea ce contribuie la tranzacții cu valori mai reduse și la un deficit semnificativ de finanțare prin capitaluri proprii pentru întreprinderile irlandeze care doresc să se extindă. Abordarea acestui decalaj care afectează capacitatea de extindere este esențială pentru a preveni relocarea întreprinderilor cu creștere puternică și pentru a consolida creșterea economică internă. Deși inițiativele sponsorizate de stat au avut un oarecare succes în mobilizarea investițiilor pentru întreprinderile nou-înființate și cele în curs de extindere, finanțarea prin capitaluri proprii oferită de investitori instituționali este limitată. Promovarea participării investitorilor instituționali, în special a fondurilor de pensii, la capitalul de risc și la capitalul privat poate mobiliza capital și poate contribui la stimularea investițiilor în întreprinderile inovatoare și la sprijinirea extinderii întreprinderilor.
- (25) Irlanda înregistrează unul dintre cele mai scăzute niveluri de participare directă a persoanelor fizice pe piețele de capital din UE. Acest lucru se datorează în mare parte preferinței puternice pentru instrumentele tradiționale de economisire, cum ar fi depozitele bancare, produsele de asigurare și activele de pensii. În plus, contrastimulentele fiscale și lipsa unui cont specific de economii și investiții au împiedicat investițiile. Recent, s-au intensificat eforturile în materie de politici pentru încurajarea unei participări mai mari a gospodăriilor pe piețele de capital. Prin facilitarea creșterii investițiilor directe de retail, gospodăriile își pot diversifica oportunitățile de investiții, iar economiile lor pot fi canalizate către investiții productive, sprijinind în ultimă instanță creșterea economică și inovarea.
- (26) Dependența de combustibilii fosili rămâne semnificativă. Irlanda s-a angajat să atingă obiective ambițioase de reducere a emisiilor, bugete stabilite pentru emisiile de carbon și plafoane sectoriale de emisii, stabilind traiectorii clare de reducere pentru fiecare sector. Acest lucru trebuie realizat în special prin creșterea semnificativă a utilizării energiei din surse regenerabile. Deși ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie a crescut, Irlanda nu este pe direcția cea bună pentru a-și atinge obiectivul național de reducere a emisiilor cu 51 % până în 2030, comparativ cu nivelurile din 2018. Combustibilii fosili reprezintă în continuare cea mai mare parte a mixului energetic, gazele naturale, în mare parte importate, reprezentând aproximativ o treime din aprovizionarea totală cu energie în 2024. Prin urmare, este necesar să se valorifice în continuare potențialul surselor regenerabile de energie în Irlanda. Punerea în aplicare a unui cadru simplificat de planificare și autorizare, cum ar fi elementele definite în RED III, ar contribui la facilitarea implementării într-o mai mare măsură a energiei din surse regenerabile. Taxa pe carbon încurajează decarbonizarea în întreaga economie și stabilește un semnal clar de preț pentru poluatori, dar existența unor subvenții nețintite și permanente pentru combustibilii fosili subminează aceste semnale de preț. Prin urmare, sunt necesare măsuri de politică suplimentare pentru a încuraja și mai mult reducerea dependenței de combustibilii fosili.
- (27) Nevoile majore de investiții neîndeplinite pentru rețeaua electrică reprezintă un obstacol în calea realizării obiectivelor climatice. Combinația dintre creșterea cererii interne de energie electrică și integrarea unor ponderi tot mai mari ale producției variabile de energie electrică din surse regenerabile exacerbează necesitatea îmbunătățirii infrastructurii energetice, în special pentru transport, distribuție și stocare. Creșterea ratelor de restricționare și a constrângerilor legate de rețea, ca urmare a unei

disponibilități limitate a capacității, limitează fluxul de energie electrică din surse regenerabile, sporind emisiile și determinând creșterea prețurilor energiei electrice. Acest lucru necesită modernizarea și extinderea infrastructurii de rețea, precum și consolidarea eforturilor de îmbunătățire a flexibilității bazate pe combustibili nefosili a sistemului de energie electrică, pentru a transporta în mod eficient energia de la centrele de producție la centrele de consum. Deși au fost alocate fonduri semnificative pentru extinderea și modernizarea rețelei, nu au fost încă realizate investiții. S-a ajuns la o etapă importantă în instalarea contoarelor inteligente, aproximativ 80 % dintre gospodării având în prezent acces la date privind consumul în timp real, dar este necesar să se îmbunătățească accesibilitatea acestor date și să se încurajeze în continuare consumatorii să participe activ la piața flexibilității, inclusiv prin măsuri de răspuns al părții de consum.

- (28) Emisiile din sectorul locuințelor au crescut cu 4,9 % în 2024, parțial din cauza unui parc imobiliar energointensiv și a dependenței de încălzirea bazată pe combustibili fosili a spațiilor și a apei, ceea ce subliniază necesitatea decarbonizării cererii de energie. Deși ritmul renovărilor a crescut de la an la an, acesta rămâne insuficient pentru atingerea obiectivelor stabilite în strategia de renovare. S-ar putea stabili, totodată, ținte mai precise pentru sprijinul suplimentar pentru renovarea locuințelor private, punând accentul pe chiriași, locuințe sociale sau locuințe cu mai multe apartamente sau vizând clădirile cu cele mai slabe performanțe. Eforturi suplimentare de valorificare a potențialului încălzirii centralizate ar permite, de asemenea, decarbonizarea eficientă din punctul de vedere al costurilor a încălzirii. Clădirile publice reprezintă o parte semnificativă a consumului de energie nerezidențial, dar s-au depus eforturi pentru îmbunătățirea eficienței lor energetice, în special prin intermediul numeroaselor proiecte Pathfinder din sectorul public. Conform constatărilor preliminare, s-au înregistrat progrese și îmbunătățiri semnificative atât în ceea ce privește eficiența energetică, cât și reducerea globală a emisiilor. Prin urmare, valorificarea continuă a experienței dobândite în proiectele Pathfinder de renovare a clădirilor din sectorul public este importantă pentru atingerea obiectivelor pentru 2030.
- (29) Marii consumatori de energie reprezintă în continuare o parte semnificativă a cererii de energie. Consumul de energie electrică contorizat al centrelor de date a crescut în perioada 2023-2024, absorbind o cincime din aprovizionarea cu energie electrică a Irlandei. Se estimează că acest consum ar putea crește pe măsură ce sectorul continuă să se extindă. Comisia irlandeză de reglementare a serviciilor publice a publicat, în decembrie 2025, o politică finală în materie de conectare pentru racordarea unor noi centre de date la rețeaua de energie electrică. În acest scop, centrele de date trebuie să asigure o producție sau o stocare dispecerizabilă la fața locului sau la nivel local egală cu capacitatea lor maximă de import. În plus, 80 % din cererea lor anuală trebuie să fie satisfăcută prin noi proiecte suplimentare privind energia din surse regenerabile în Irlanda într-un termen de implementare de 6 ani. Deși aceste măsuri reprezintă un pas important, există riscuri de dependență de combustibilii fosili, care ar trebui abordate. Restul cererii anuale ar putea fi acoperit de producția de energie din combustibili fosili, ceea ce ar contracara decarbonizarea sistemului energetic. În plus, perioada de implementare de 6 ani ar putea contribui la o creștere semnificativă a producției de energie din combustibili fosili pe termen scurt, ceea ce contravine obiectivului de reducere a emisiilor pentru 2030. Asigurarea într-o mai mare măsură a faptului că amenajarea spațială pentru marii utilizatori de energie este conectată la disponibilitatea surselor regenerabile de energie și la constrângerile legate de rețea, în special prin punerea în aplicare a acțiunilor identificate în strategia LEAP (*Large Energy User*

Action Plan – Planul de acțiune pentru utilizatorii mari de energie), ar contribui la evitarea unora dintre problemele asociate conectării suplimentare.

- (30) În Irlanda, pentru ca mobilitatea să devină mai durabilă, sunt necesare investiții suplimentare într-o rețea de transport public mai integrată, deoarece acest lucru ar putea să reducă congestiunea urbană, să îmbunătățească mobilitatea forței de muncă și să sprijine creșterea durabilă. Îmbunătățirea conectivității dintre zonele rurale și cele urbane ar reduce dependența de automobile, ar îmbunătăți accesul la servicii în zonele rurale și ar face ca dezvoltarea economică să fie mai favorabilă incluziunii, garantând, în același timp, că toate regiunile beneficiază de tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Promovarea transportului feroviar cu emisii zero este esențială pentru accesibilitate și decarbonizare. Având în vedere provocarea pe care o reprezintă decarbonizarea transportului rutier, Irlanda este încurajată să accelereze implementarea infrastructurii de încărcare cu energie electrică atât pentru autoturisme, cât și pentru camioane. Acest lucru ar contribui totodată la creșterea gradului de utilizare a vehiculelor electrice. Densitatea infrastructurii de încărcare cu energie electrică rămâne limitată, inclusiv în zonele rurale. În plus, persistă decalajele semnificative în ceea ce privește infrastructura de încărcare de-a lungul rețelei rutiere TEN-T în comparație cu obiectivele pentru 2030 stabilite în Regulamentul privind infrastructura pentru combustibili alternativi.
- (31) Irlanda se confruntă cu provocări în ceea ce privește tranziția către un sector agricol mai durabil. Emisiile de gaze cu efect de seră din acest sector ar putea scădea și mai mult pentru a asigura respectarea obiectivelor interne și ale UE. Deși în Planul de acțiune privind clima s-a stabilit un obiectiv de reducere a emisiilor cu 25 % până în 2030, din datele provizorii reiese că emisiile au scăzut doar marginal din 2018, ceea ce lasă loc unor măsuri de politică suplimentare. În plus, ar putea fi luate și alte măsuri pentru a combate scurgerile de nutrienți din agricultură, care afectează calitatea corpurilor de apă. Aproximativ jumătate din apele de suprafață se aflau într-o stare ecologică nesatisfăcătoare în ultima rundă de evaluare pentru perioada 2019-2024, conform datelor furnizate de Agenția irlandeză pentru protecția mediului. Deși s-au luat măsuri importante pentru a aborda aceste provocări, elaborarea unor politici și practici suplimentare ar putea contribui la reducerea simultană a emisiilor de gaze cu efect de seră și a pierderilor de nutrienți.
- (32) În actualizarea planului național de dezvoltare se prevăd niveluri semnificative de investiții în infrastructura de apă. Este esențial să se asigure implementarea la timp și obținerea de rezultate eficace pentru a aborda deficiențele structurale persistente. Există în continuare provocări în ceea ce privește epurarea apelor uzate legate de fiabilitate și de performanța de mediu, deoarece infrastructura învechită și capacitatea limitată de epurare împiedică realizarea de progrese în vederea atingerii standardelor. Deși s-au realizat îmbunătățiri, rata scurgerilor rămâne printre cele mai ridicate din UE, ceea ce evidențiază necesitatea unor eforturi mai ambițioase. Creșterea demografică, nevoile de dezvoltare transsectorială și presiunile legate de climă expun și mai mult acest sector. Se preconizează că proiectele de infrastructură în curs vor contribui la realizarea de progrese, însă este esențial ca acestea să fie puse în aplicare astfel încât finanțarea disponibilă să se traducă în îmbunătățiri concrete. În plus, punerea în aplicare a măsurilor economice pentru utilizarea excesivă a apei nu a avansat încă, în ciuda unui cadru juridic clar. Asigurarea punerii în aplicare a măsurilor de limitare a utilizării excesive a apei ar stimula utilizarea mai eficientă a apei și ar contribui la un sprijin stabil și rezilient pentru serviciile de alimentare cu apă.

- (33) Deși Irlanda a instituit un cadru de politică privind economia circulară, progresele înregistrate în ceea ce privește realizarea circularității au fost modeste și limitate în mare măsură la nivelurile inferioare ale ierarhiei deșeurilor, ceea ce subliniază necesitatea unor măsuri mai ambițioase care să vizeze întregul sistem. Atât rata de utilizare circulară a materialelor, cât și rata de reciclare a deșeurilor municipale se situează sub mediile UE. Nici reciclarea ambalajelor nu este în grafic pentru a îndeplini obiectivele UE pentru 2025. Generarea de deșeuri este, în general, în creștere, însă tratarea rămâne axată pe procesele de eliminare și de valorificare energetică, cum ar fi incinerarea și depozitarea deșeurilor, o parte substanțială a tratării având loc în străinătate. Se observă tendințe similare în ceea ce privește deșeurile din construcții și demolări, cel mai mare flux de deșeuri din Irlanda, care s-a dublat în ultimul deceniu. În alocarea sectorială a planului național de dezvoltare sunt prevăzute până la 600 de milioane EUR pentru programe legate de circularitate și a fost stabilit un obiectiv național de creștere a ratei de utilizare circulară a materialelor, dar pentru a se realiza progrese solide va fi nevoie de un nivel mai ridicat de ambiție în ceea ce privește politicile, de investiții sporite, în special pentru capacitatea internă de reciclare, și de punerea în aplicare transsectorială, axată pe deșeurile din construcții și demolări. Dezvoltarea de noi instrumente economice și consolidarea măsurilor existente, dar limitate, ar putea contribui la reorientarea în continuare a stimulentele în ierarhia deșeurilor.
- (34) Având în vedere rolul esențial al capitalului uman în consolidarea competitivității și a autonomiei strategice a Uniunii, în 2026 Consiliul a recomandat statelor membre să ia măsuri urgente pentru a aborda provocările structurale legate de capitalul uman în domeniul educației și al competențelor, care frânează competitivitatea. Recomandările specifice adresate Irlandei în 2026 pot contribui la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului referitoare la capitalul uman în Uniune.
- (35) Este nevoie de o ofertă mai mare de locuințe sociale pentru a reduce lipsa de adăpost și pentru a proteja segmentele cu venituri mai mici ale populației care nu au acces la piața privată a închirierilor din cauza prețurilor ridicate. Construcția de locuințe sociale și la prețuri accesibile ia avânt, dar rămâne cu mult în urma obiectivelor și a cererii actuale, după cum reiese din cele aproximativ 60 000 de gospodării de pe listele de așteptare și din alte 84 000 de gospodării care beneficiază de scheme de suplimentare a chiriei. S-au realizat investiții considerabile în locuințele sociale. Cu toate acestea, există în continuare constrângeri în materie de aprovizionare în sectorul construcțiilor, în timp ce provocările legate de capacitatea, resursele și planificarea financiară a autorităților locale, precum și de sustenabilitatea și stabilitatea financiară a organismelor aprobate din domeniul locuințelor limitează și mai mult creșterea ofertei de locuințe sociale. Numărul persoanelor fără adăpost s-a dublat în ultimii cinci ani, ajungând la un nivel record de 17 500 de persoane, dintre care peste 5 500 de copii, în adăposturi de urgență. Programele actuale de prevenire a lipsei de adăpost au dat rezultate modeste și nu au reușit să oprească această creștere.
- (36) Creșterea rapidă a prețurilor locuințelor în ultimul deceniu a făcut ca locuințele să fie din ce în ce mai inaccesibile atât pentru cumpărători, cât și pentru chiriași. Lipsa locuințelor la prețuri accesibile afectează competitivitatea Irlandei, deoarece limitează capacitatea întreprinderilor, în special a IMM-urilor, de a atrage lucrători calificați, ceea ce pune presiune asupra salariilor. Construcția de locuințe noi este în creștere, dar rămâne departe de a îndeplini nevoile în materie de locuințe. Acest lucru evidențiază necesitatea de a continua acțiunile pentru a aborda constrângerile legate de capacitate din sectorul construcțiilor rezidențiale. Printre acestea se numără accesul insuficient la infrastructură, cum ar fi infrastructura de transport și de utilități publice, disponibilitatea

redușă a terenurilor, incertitudinile din procesul de planificare, opțiunile limitate de finanțare, deficitul de forță de muncă în construcții și productivitatea scăzută în sectorul construcțiilor.

- (37) Autoritățile locale sunt actori-cheie în punerea în aplicare a cadrului național de planificare și dețin competențe în mai multe sectoare, inclusiv în domeniul locuințelor și al planificării. Constrângerile în ceea ce privește resursele, capacitatea administrativă și finanțarea acestora au dus la întârzieri în ceea ce privește investițiile în infrastructură și punerea în aplicare a politicilor, precum și la lacune în furnizarea de servicii care pot avea, la rândul lor, un impact asupra proiectelor de locuințe. Acest lucru evidențiază necesitatea de a consolida capacitățile autorităților locale, de exemplu prin facilitarea planificării financiare pe termen mai lung, pentru a stimula capacitățile locale de a realiza proiecte de locuințe la nivel teritorial.
- (38) Piața forței de muncă din Irlanda rămâne solidă și înregistrează rate scăzute ale șomajului, însă obținerea unei creșteri economice favorabile incluziunii, care să aducă beneficii tuturor grupurilor, continuă să reprezinte o provocare. Persoanele cu handicap din Irlanda se confruntă în continuare cu unul dintre cele mai mari decalaje în materie de ocupare a forței de muncă în rândul persoanelor cu handicap din UE și sunt expuse unor riscuri de sărăcie semnificativ mai mari. Responsabilitățile de îngrijire și accesul inadecvat la serviciile sociale rămân obstacole esențiale în calea accesului la piața forței de muncă pentru părinții unici susținători ai familiei monoparentale, care se confruntă, de asemenea, cu riscuri de sărăcie disproporționat de mari. În același timp, deficitul și neconcordanțele de competențe persistă în sectoarele-cheie, ceea ce evidențiază necesitatea unei mai bune informări și perfecționări a persoanelor inactive. Investirea în competențe ar trebui să promoveze o mai mare incluziune socială pentru grupurile defavorizate, inclusiv pentru persoanele cu handicap, părinții unici susținători ai familiei monoparentale, romi și nomazi, și să ajute aceste populații să iasă din sărăcie.
- (39) Având în vedere legăturile strânse dintre economiile statelor membre din zona euro și contribuția lor colectivă la funcționarea uniunii economice și monetare, în 2026 Consiliul a recomandat statelor membre din zona euro să ia măsuri, inclusiv prin intermediul planurilor lor de redresare și reziliență, pentru a pune în aplicare Recomandarea din 2026 privind politica economică a zonei euro. În cazul Irlandei, recomandarea 1 contribuie la punerea în aplicare a primei, a celei de a doua și a celei de a treia recomandări privind zona euro, recomandarea 2 contribuie la punerea în aplicare a celei de a patra recomandări privind zona euro, recomandarea 3 contribuie la punerea în aplicare a celei de a șaptea și de a unsprezecea recomandări privind zona euro, recomandarea 4 contribuie la punerea în aplicare a celei de a șaptea recomandări privind zona euro, iar recomandarea 6 contribuie la punerea în aplicare a celei de a cincea recomandări privind zona euro.

RECOMANDĂ ca, în 2026 și în 2027, Irlanda să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să adere la ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete recomandate de Consiliu la 10 martie 2026. Să consolideze cheltuielile pentru apărare și nivelul de pregătire pentru apărare, asigurând, în același timp, eficiența cheltuielilor și adaptarea treptată a bugetului pentru a susține creșterea structurală a cheltuielilor pentru apărare. Să se asigure că măsurile luate pentru a atenua impactul creșterii prețurilor la energie sunt temporare, orientate către protejarea gospodăriilor vulnerabile sau către satisfacerea nevoilor întreprinderilor mari consumatoare de energie, păstrează stimulentele pentru economisirea energiei și, în același timp, asigură compatibilitatea costului lor bugetar cu angajamentele asumate în contextul cadrului bugetar al UE. Să extindă baza de

impozitare pentru a reduce riscurile legate de concentrarea ridicată a veniturilor fiscale ale Irlandei. Să continue eforturile de punere în aplicare a unor măsuri de eficiență din punctul de vedere al costurilor în sistemul de sănătate, accelerând în același timp tranziția către o asistență medicală primară universală și accesibilă.

2. Să asigure continuitatea reformelor și a investițiilor implementate în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență. Să mențină ritmul de implementare al programelor aferente politicii de coeziune, bazându-se, după caz, pe realocări către prioritățile strategice și pe flexibilitățile prevăzute în evaluarea la jumătatea perioadei a cadrului politicii de coeziune.
3. Să asigure creșteri efective și susținute ale investițiilor publice în cercetare și dezvoltare și ale sprijinului pentru investițiile întreprinderilor în cercetare și dezvoltare și să se concentreze asupra punerii în aplicare solide și în timp util a măsurilor, inclusiv a instrumentelor de finanțare directă, pentru a îmbunătăți productivitatea întreprinderilor naționale. Să extindă sursele de finanțare pentru întreprinderile în curs de extindere prin facilitarea participării investitorilor instituționali la capitalul de risc și la capitalul privat. Să permită creșterea investițiilor directe de retail ale gospodăriilor pe piețele de capital.
4. Să reducă dependența generală de combustibilii fosili. Să accelereze utilizarea surselor regenerabile de energie, inclusiv printr-un cadru simplificat de autorizare. Să elimine barierele de reglementare rămase în calea flexibilității în materie de combustibili nefosili. Să accelereze modernizarea și extinderea infrastructurii de rețea. Să consolideze răspunsul părții de consum. Să pună în aplicare măsuri specifice care să sprijine eficiența energetică a clădirilor private și să mențină eforturile pentru clădirile publice. Să investească în continuare în soluții de încălzire centralizată pentru a valorifica potențialul de decarbonizare a încălzirii. Să se asigure că racordarea consumatorilor mari de energie la rețeaua electrică este condiționată de asigurarea unei capacități suplimentare din surse regenerabile și de creșterea flexibilității sistemului. Să consolideze investițiile în transportul durabil, ținând seama de disparitățile regionale, și să accelereze instalarea de puncte de încărcare accesibile publicului pentru vehiculele cu emisii zero.
5. Să stimuleze într-o mai mare măsură politicile și practicile agricole durabile care reduc pierderile de nutrienți și emisiile. Să asigure realizarea de investiții în infrastructura de apă pentru a îmbunătăți epurarea apelor uzate și a reduce scurgerile, precum și punerea în aplicare a unor măsuri de combatere a utilizării excesive a apei. Să majoreze investițiile în economia circulară pentru a îmbunătăți capacitatea internă de reciclare și dezvoltarea în continuare a instrumentelor economice de prevenire a generării de deșeuri și de creștere a conținutului reutilizat, refabricat și reciclat.
6. Să sporească și mai mult oferta de locuințe sociale și la prețuri accesibile, prevenind și reducând în același timp excluziunea locativă a grupurilor vulnerabile. Să abordeze în continuare constrângerile în materie de capacitate din sectorul construcțiilor rezidențiale prin îmbunătățirea accesului la infrastructură, a gestionării terenurilor, a planificării, a condițiilor de finanțare, a ofertei de forță de muncă și a metodelor de construcție. Să consolideze capacitățile autorităților locale de a realiza proiecte de locuințe. Să consolideze accesul la piața forței de muncă și incluziunea socială a grupurilor defavorizate prin asigurarea unei informări și a unei perfecționări mai bine orientate, precum și prin îmbunătățirea furnizării de servicii sociale și prin facilitarea accesului la acestea.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu
Președintele*